בכדי ער זאָל קענען פאַרדינען, און צוליב דעם האָט ער אָפּגעלאָזן דעם ענין פון תפלה, און דערצו נאָך — דעם צמח צדק'ס תפלה, וואָס תפלה איז שעת מוחין דגדלות למעלה און אויך למטה[27]), און עס ווערט דער־קלערט אין אגרת הקדש[28]) די מעלה פון תפלה אויף תורה, — אַז תפלה פועל'ט אַ שינוי אין גשמיות, רופא חולים ומברך השנים, איז דורך דעם וואָס ער האָט דאָס אָפּגעלאָזן צוליב טאָן אַ אידן אַ טובה אין גשמיות, האָט ער זוכה געווען צו זען דעם אַלטן רבי'ן.

ט. בנוגע לפועל:

אַזוי ווי עס זיינען דאָ אַזוינע וואָס זייער מעלה איז אין צוויי ענינים, א) זיי האָבן וואָס צו געבן. ב) מעלת המרץ. איז זאָלן זיי גיין ראש השנה אין די שולן צו מעורר זיין אידן.

ראש השנה איז דאָך צוויי טעג, וואָס יעדער איינער פון זיי האָט אַ מעלה. דעם ערשטן טאָג ראש השנה איז דינא קשיא און דעם צווייטן טאָג — דינא רפיא. דער ערשטער טאָג איז מדאורייתא און דער צוויי־טער טאָג מדרבנן. און וויבאַלד אַז חמורים דברי סופרים האָט דאָך יע־דער טאָג אַ מעלה אויפן צווייטן, ומשלימים זה את זה, ביז זיי ווערן יומא אריכתא[29]), במילא זאָל מען גיין ביידע טעג.

קען מען דאָך טענה'ן, אַז איך האָב אַזאַ פאַרפּלאָנטערטן חשבון פון אַ גאַנץ יאָר, איך ווייס ניט וואָס איז פון יצר טוב און וואָס איז פון יצר הרע, און איצטער האָט מען מיר געגעבן פערציק טעג ימי רצון איך זאָל זיך קענען עפּעס פאַנאַנדער־רעכענען, איז ווי זאָל איך אָפּגעבן אַזאַ צייט אַן אַנדערן — זאָגט מען אים אַז מתנות לאביונים איז איש לרעהו. דורך דעם וואָס ער וועט גיין מעורר זיין יענעם — וועט צו־קומען אויך אים.

(משיחת ש"פ נצבים, תש"י)

ראש השנה

א. די משנה זאָגט אויף ראש הש־נה, אַז מצות היום בשופר[1]).

עס איז פאַראַן אַ משל פון מורנו הבעל שם טוב[2]) אויף דעם ענין פון שופר, אַז דאָס איז אַזוי ווי אַ בן שצועק אבא אבא הצילני (אַ קינד וואָס שרייט טאַטע, טאַטע, ראַטעווע מיר).

כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט דערציילט בשם פון די פריערדיקע רביים, אַז מען האָט אַמאָל אַרויסגעשיקט זאָגן דעם עולם אין בית המדרש, אַז דער

---

27) תניא פרק יב.

28) קונטרס אחרון (בתניא) פיסקא להבין מ"ש בפע"ח (קנה, א).

29) זע רש"י ביצה דף ד סוף ע"ב ד"ה אסורה בזה.

1) ראש השנה כו, ב.

2) געבראַכט אין המשך וככה תרל"ז אות ע.

עיקר איז ניט אַזוי דער אבא אבא הצילני, נאָר דער צועק.

דער פירוש איז: עס זיינען דאָך דאָ אין דעם צוויי ענינים: א) די צעקה אַליין, ב) דער תוכן וואָס מען לייגט אַריין אין דער צעקה. איז דער עיקר ניט דער תוכן וואָס מען לייגט אַריין אין דער צעקה, נאָר די צעקה (געשריי) גופא[3].

אין דעם תוכן וואָס מען לייגט אַריין אין דער צעקה, זיינען ניט אַלע גלייך, אָבער אין דער צעקה אַליין, דאָס איז דאָך שייך צו יעדן אידן. יעדער איד איז צועק, בקלא פנימאה דאשתמע אָדער בקלא פנימאה דלא אישתמע, אָבער בנפשו פנימה איז ער דאָך צועק.

און דאָס איז דער ענין התקיעות, און דאָס ווערט נתקבל למעלה.

ווי עס איז פאַראַן דער משל פון הרה"ק הר"ר לוי יצחק באַרדיטשעווער, אַז אַ קינד האָט געוואָלט אַן עפּל און דער טאַטע האָט אים ניט געוואָלט געבן, האָט דער קינד געמאַכט אויף גיך אַ ברכה, האָט שוין דער טאַטע געמוזט אים געבן דעם עפּל.

וואָס דאָס איז דאָך בשעת דער טאַטע וויל ניט געבן, ומכל שכן אַז דער טאַטע וויל אים געבן און דאָס ניט געבן איז מער ניט ווי אויסצופרואוון דעם קינדס קלוגשאַפט, איז דאָך אַודאי אַזוי.

למעלה איז דאָך, אַז דער אויבערשטער וויל געבן, ווי עס ברענגט זיך דער לשון[4]: יותר ממה שעגל רוצה לינק כו', אַזוי שטייט אויך דער לשון אויף למעלה: למעשה ידיך תכסוף[5], אַז דער אויבערשטער וויל מען זאָל אים דינען.

בשעת אידן מאַכן אַ ברכה שומע תרועת עמו ישראל, און ברחמים, וואָס על פי דין איז דאָך ספק ברכות להקל[6], איז אויב די אַנשי כנסת הגדולה האָבן אָפּגעפסק'נט אַז מען דאַרף מאַכן די ברכה, האָבן זיי ממילא אָפּגעפסק'נט, אַז דער אויבערשטער איז מקבל תרועת עמו ישראל — די צעקה פון אידן, וואָס דאָס איז דער ענין התקיעות — ברחמים.

מצד דעם וואָס דער אויבערשטער איז מקבל תרועת עמו ישראל ברחמים, ווערט נמשך צו אַלע אידן, צו יעדן איינעם און איינע, אין אַלע ענינים וואָס זיי דאַרפן, סיי אין רוחניות און סיי אין גשמיות בבני חיי ומזוני.

און וויבאַלד אַז דער אויבערשטער גיט עס מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, במילא זיינען די בני חיי ומזוני וואָס ווערן נמשך — רויחי.

וואָס דאָס אַלץ ווערט נכלל אין דעם לשון לשנה טובה ומתוקה און קומט אַראָפּ אין גשמיות למטה מעשרה טפחים בטוב הנראה והנגלה.

ב. כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט זייער געהאַלטן פון קיצורים.

דער קיצור און נקודת התמצית פון די גאַנצע אַכט און פערציק שעה פון ראש השנה איז צוויי נקודות: אַ נקודה למטה און אַ נקודה למעלה.

---

3) זע ספר המאמרים — קונטרסים — ח"ב עמוד 642.

4) פסחים קיב, א.

5) איוב יד, טו.

6) שולחן ערוך אדמו"ר הזקן קפד, א. זע אויך אגרת התשובה פרק יא.

די נקודה למטה איז אַז אַ איד איז זיך משעבד צום אויבערשטן מיט אַ קבלת עול מצד דעם ענין המלכות, און די נקודה למעלה איז וואָס דער אויבערשטער איז זיך, כביכול, משעבד צו אידן און זאָגט [7]), ונתתי גשמיכם בעתם גו', מיט אַלע ענינים וואָס שטייען אין דער פרשה.

(משיחות יום ב' דר"ה, תשט"ז)

פרשת וילך

ושבת שובה

א. אין היינטיקער סדרה שטייט, לקח את ספר התורה הזה ושמתם אתו מצד ארון ברית ה' אלקיכם [1]).

אין גמרא [2]) זיינען פאַראַן צוויי דיעות וועגן דעם. איין דיעה איז, אַז די ספר תורה איז געלעגן אין אָרון צוזאַמען מיט די לוחות, און אַ צווייטע דיעה איז, אַז זי איז געלעגן בצד הארון. אָבער לויט ביידע דיעות איז די ספר תורה געווען אין קדשי קדשים.

דאָס הייסט, אַז אין קדשי קדשים זיינען געלעגן סיי די לוחות — אותיות החקיקה, און סיי די ספר תורה — אותיות הכתיבה.

דאַרף מען פאַרשטיין די שייכות פון ספר תורה — אותיות הכתיבה — צו קדשי קדשים.

די שייכות פון די לוחות — אותיות החקיקה — צו קדשי קדשים איז פאַרשטאַנדיק, ווייל אין קדשי קדשים איז דאָך דער מקום הארון אינו מן המדה, ד. ה. אַז כאָטש עס איז געווען אַ מקום מוגבל, אמתים וחצי ארכו וגו', איז אָבער דער מקום אַליין געווען למעלה מן המקום.

— און אַזוי איז אויך דער זמן פון קדשי קדשים געווען למעלה מה־זמן, וואָרום זמן מיט מקום זיינען פאַרבונדן —

און אַזוי איז אויך דער ענין פון אותיות החקיקה. הגם זיי זיינען אַ מציאות פון אותיות, מיטן שיעור ומדה וואָס אותיות דאַרפן האָבן, פונדעסטוועגן האָבן זיי אין די לוחות ניט מוסיף געווען — וואָס דאָס איז דאָך דער חילוק פון אותיות הכתיבה ביז אותיות החקיקה, אַז אותיות הכתיבה איז אַ דבר נוסף — דיו — אויפן קלף, אָבער אותיות החקיקה זיינען מיני' וביה.

ובפרט די אותיות מ"ם וסמ"ך שבלוחות — שבנס היו עומדין [3]).

במילא איז פאַרשטאַנדיק די שייכות פון אותיות החקיקה צו קדשי קדשים, אָבער וואָס איז די שייכות פון אותיות הכתיבה צו קדשי קדשים?

ב. דער תכלית פון קדשי קדשים איז, אַז זיין ענין — זמן ומקום למעלה מזמן ומקום — זאָל לייכטן אויך מחוץ לקדשי קדשים, אין עזרת כהנים, עזרת ישראל, עזרת נשים,

1) דברים לא, כו.
2) בבא בתרא יד, א געבראַכט אין רש"י דברים לא, כו.
7) ויקרא כו, ד.
3) שבת קד, א. מגילה ב, ב.